

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1938 kl. 4 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående viss ändring av nu tillämpade direktiv för fördelning av »idrottens tipsmedel» m. m.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 157, har herr *Hagberg* i Luleå m. fl. yrkat, att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer om sådan ändring av nu tillämpade direktiv för fördelning av »idrottens tipsmedel», att en väsentlig del av sagda medel användes till understöd av idrottsföreningarnas direkta idrottsliga verksamhet i vissa, i motionen angivna och andra lämpliga former, så att i första rummet de ekonomiskt mindre bärkraftiga organisationerna härvid komma i åtanke; samt att regeringen möjliggör att även idrottsrörelsens lägre organisations instanser bliva representerade och få göra sin mening gällande, då förslaget om fördelningen av ovannämnda medel utarbetas för att sedan föreläggas regeringen för slutligt avgörande.

Motionen.

Som av yrkandet framgår avser motionen *dels* beredande av ekonomiskt understöd åt förening i allmänhet, ej blott för vissa speciella ändamål, såsom anordnande av idrottsplatser och billigare inköp av idrottsmateriel, utan även för billigare resor, inköp av träningskort, hyresbidrag o. s. v., *dels* ock ändrade grunder för fördelningen idrottsorganisationerna emellan av statligt understöd.

Över motionen har utskottet inhämtat yttranden från Svenska Gymnastik- och Idrottsföreningarnas Riksförbund och Småklubbarnas Samorganisation i Stockholm, varjämte uttalanden i ämnet kommit utskottet tillhanda från Idrottsalliansen i Örebro och Småklubbarnas Samorganisation i Malmö. *Yttranden*

Riksförbundets yttrande återfinnes såsom bilaga härvid.

Småklubbarnas Samorganisation i Stockholm, som omfattar omkring 60 klubbar, samt Idrottsalliansen i Örebro (9 klubbar med c:a 500 aktiva medlemmar) tillstyrka livligt bifall till motionen i vad avser ändrade grunder för bidragstilldelningen.

Småklubbarnas Samorganisation i Malmö tillstyrker bifall till motionen samt framhåller, att de smärre föreningarna i regel kämpa med ekonomiska svårigheter, enär deras huvudsakliga inkomster i regel bestå av medlemsavgifter. Endast större föreningar, som äga tillgång till mera kända idrottsmän, kunna på tävlingar inhösta mera avsevärda inkomster. De

felande intäkterna få i regel tillskjutas i form av extra utdebiteringar eller inhämtas från basarer, fester o. dyl. Vissa direkta anslag till föreningarnas allmänna verksamhet, tränare, billigare resor o. s. v. förordas liksom närmare kontakt mellan den bidragsfördelande organisationen och de lokala föreningarna.

Utskottet. Att många idrottssammanslutningar hava att kämpa med ekonomiska svårigheter torde ej kunna förnekas och har även från riksförbundet vitsordats. Motionärernas påstående, att enbart småklubbarna skulle lida av dylika svårigheter, synes dock innebära viss överdrift. Om ock de stora klubbarnas svårigheter äro att finna på andra områden, kunna de dock bliva kännbara nog. Utskottet vill här erinra om de risker, som äro förenade med en stor stjärntävling och dennas beroende av gott väder och andra omständigheter. Men de smärre sammanslutningarna, »småklubbarna», om nu utskottet över huvud skall godtaga detta begrepp, som icke erhållit nöjaktig begränsning uppåt, hava att söka sina huvudsakliga svårigheter däruti att deras möjligheter dels att i konkurrens med de större klubbarna kvarhålla kända idrottsmän med dessas förmåga att stimulera allmänheten till besök vid tävlingarna, dels ock utnyttja nöjesmarknadens möjligheter äro avsevärt mindre än de större klubbarnas. Särskilt gäller detta i och omkring större samhällen. Arbetslöshet, värnpliktstjänstgöring o. s. v. inverka givetvis även i icke ringa mån på deras inkomster. Men även dessa äro svårigheter, med vilka större klubbar hava att kämpa. Från synpunkten av idrottsrörelsens obestridda stora samhälleliga betydelse äro dessa förhållanden att livligt beklaga. Självfallet bör allt, som rimligen kan åstadkommas, också åtgöras för att bereda bättring och lättnad härutinnan. Frågan är blott, huruvida de av motionärerna påyrkade ändringarna innebära någon lösning i rätt riktning. Innan utskottet tager definitiv ställning härtill, skall i korthet omnämnas huru för närvarande tillgår vid fördelningen av tillgängliga anslag och direktiven för denna fördelning angivas. För verksamhetsåret 1936—1937 inlevererades till statsverket från A.-B. Tipstjänst 5 770 290 kronor 1 öre. Efter avsättning till allmänna budgetändamål av 1 miljon kronor tillfördes återstoden fonden för idrottens främjande. Enligt uppgift i februari 1938 hade då därav utbetalats följande belopp, nämligen: till riksidrottsförbundet 311 000 kronor, gymnastikförbundet 115 000 kronor, militära idrottsförbundet 5 000 kronor, akadem. idrottsförbundet 3 000 kronor, ungdomens skididrott 53 000 kronor, scoutrörelsen 50 000 kronor, ersättning åt sakkunnig inom handelsdepartementet vid uppgörandet av förslag till fördelning av medel 300 kronor och till olika klubbar för idrottsanläggningar 2 325 220 kronor och för andra närmare angivna idrottsändamål 1 410 070 kronor 1 öre (ss. anskaffning av materiel, anordnande av ledarkurser, badanläggningar, instruktionskurser, deltagande i Olympiska spelen). Ansökningar om bidrag hade inkommit från flera hundra sammanslutningar. Sammanlagda belöp-

pet, som begärdes i dessa, uppgick till omkring 12 miljoner kronor. Ansökningarna, vilka av vederbörande distrikts- resp. specialförbund prövats, behandlas därefter av riksförbundet, alldeles oberoende om vederbörande förening tillhör förbundet eller ej. Med ledning av utav Kungl. Maj:t meddelade direktiv uppgör riksförbundet förslag till fördelning av tillgängliga medel. Ur dessa direktiv må här endast anföras följande. För åtnjutande av anslag till den frivilliga idrotten gäller bl. a. att understöd som regel icke må överstiga vad för ändamålet från orten erbjudits eller utlagts; att säkerhet synes föreligga för att med understöd avsedd lek- eller idrottsplats för framtiden underhålles utan anspråk på ytterligare understöd från riksförbundet eller Kungl. Maj:t; att understöden i främsta rummet skola avse att utgöra en sporre till självverksamhet; att understöden företrädesvis böra tillgodokomma sådana idrottsgrenar, som kunna anses särskilt ägnade att främja en sund kroppslig utveckling av befolkningen; att särskilt landsbygdens befolkning bör komma i åtanke vid understödets utdelning samt att understöd främst skall lämnas till sådana idrottsgrenar, vilka äro i behov därav och vilkas utövare i allmänhet tillhöra de mindre bemedlade samhällsklasserna, men att för sådana särskilda arter av idrott, vilkas utövare huvudsakligen tillhöra de burgnare samhällsklasserna, i regel den enskilda offervilligheten skall anlitas. De förslag till fördelning bland de sökande föreningarna, som med ledning av dessa direktiv uppgjorts av riksförbundet, har av Kungl. Maj:t granskats före den definitiva fördelningen med biträde av en av landets mest bekanta idrottsmän, som icke tillhör ledningen av riksförbundet. Vid denna sista granskning äger varje enskild förening givetvis rätt att hos Kungl. Maj:t framföra sina synpunkter. Härefter ligger en med besvärsrätt jämförlig befogenhet. Sådana inlagor ha understundom vunnit beaktande av Kungl. Maj:t.

Såsom en sammanfattning vill utskottet framhålla följande. Även om vissa ekonomiska svårigheter må vara kännbara för ej minst de smärre sammanlutningarna, anser utskottet, att de i motionen anvisade och av småklubbarernas samorganisation m. fl. förordade utvägarna icke äro ägnade att befrämja en önskvärd utveckling av idrottsrörelsen. Utskottet anser, att denna betydelsefulla folkrörelse, som i första hand bör uppbäras av medlemmarnas offervillighet för att behålla sin ideella karaktär, bäst understödjes i form av bidrag till sådana bestämda ändamål, ex. sportsplatser, idrottsmateriel, där användningen lätt kan kontrolleras. Kontanta bidrag till understödjande i allmänhet av en förenings verksamhet anser utskottet däremot ej lyckliga. Beträffande grunderna för medlens fördelning synas de av Kungl. Maj:t lämnade direktiven ej giva anledning till skälig erinran. Dessa senare lämna i sin nuvarande formulering plats för tillgodoseende av praktiskt alla idrottsrörelsens legitima behov. Sättet för medlens fördelning och de olika idrottsammanslutningarnas möjligheter att vinna beaktande därvid hava ej heller av utskottet befunnits behäftade med sådana brister, att utskottet ansett sig

böra föreslå någon ändring i nuvarande system, vilket synes innebära acceptabel garanti för rättvisa. Att åtskilliga bland de omkring 5 000 existerande idrottsföreningarna ej kommit i åtanke vid fördelningen av de begränsade belopp, som stått till förfogande, är givet. Genom bevakande av sin rätt till representation inom ramen av nuvarande bestämmelser på området torde emellertid de smärre sammanslutningarna ingalunda sakna möjligheter att göra sina anspråk gällande i de högre instansordningarna och därmed även vid fördelningen av understöd. Över huvud synes idrottsrörelsen bäst betjädnad med att fritt få utveckla sig utan mera statligt ingripande än oundgängligt är. Under sådana förhållanden finner sig utskottet, som väl behjärtar motionens syften och livligt erkänner idrottens värde såsom folkrörelse i uppfostrande och stärkande syfte, förhindrat tillstyrka några åtgärder av föreslagna beskaffenhet utan hemställer,

att här ifrågavarande motion, nr 157, icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 mars 1938.

På utskottets vägnar:

OTTO WALLÉN.

Närvarande: herrar Wallén, Silfwerbrand*, Ekdahl*, Nilsson i Landskrona, Karlsson i Grängesberg, Andersson i Mölndal, Bäckman, Ericsson i Kinna, Pettersson i Norregård, Gezelius.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga A.

Till Riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund, som genom skrivelse den 1 februari 1938 beretts tillfälle att avgiva yttrande över motion n:r 157 i Andra kammaren av herr Hagberg i Luleå m. fl. angående viss ändring av nu tillämpade direktiv för fördelning av »idrottens tipsmedel», får härmed anföra följande.

I motionen har framhållits, att den svenska idrotten såväl ifråga om standard som organisatorisk styrka står på en mycket framskjuten plats internationellt sett, men att detta förhållande ej kan fördölja det faktum, att ännu oerhört mycket kan göras för att föra denna stora folkrörelse ytterligare framåt till gagn för folkhälsan och därmed till gagn även för det sociala

framåtskridandet i övrigt. Riksförbundet noterar med tacksamhet det erkännande, som därmed givits åt såväl idrotten som dess organisationer, och erkänner villigt att ännu mycket återstår att göra för att föra idrotten ytterligare framåt. Riksförbundet är också givetvis tacksamt för all den medverkan, som därvid kan erhållas från statsmakternas sida. Men då motionärerna vilja göra gällande, att riksförbundets ledning icke beaktat idrottsföreningarnas behov av stöd i deras idrottsliga verksamhet, måste det sägas ifrån, att motionärerna icke varit tillräckligt underrättade om de förhållanden, som råda inom idrottens organisationer och vad som där åtgjorts för att tillgodose föreningarnas legitima intressen. För envar, som vet att föreningarna utgöra den grund på vilken idrottens organisationer vila och att organisationerna skapats av föreningarna för att gagna och stärka deras verksamhet, är det en självklar sak att föreningarna måste stödjäs. Hela arbetet inom riksförbundet går också ut härpå.

Som bevis för att föreningarnas och särskilt de mindre och ekonomiskt svagare idrottsorganisationernas svårigheter icke beaktats framhålla motionärerna, att riksförbundets egen ledning gått emot framställningar från en sammanslutning av mindre klubbar om ekonomiskt stöd. Dessa klubbar hava icke nekats understöd, utan endast anvisats annan väg för framställningen. För dem ha samma vägar och samma möjligheter till hjälp stått öppna som för andra föreningar. Det är väl för övrigt icke motionärernas mening, att varje framställning från föreningarna, hur den än framkommer och vad den än innehåller, skall tillstyrkas. Vid avgivande av förslag till fördelning av till förfogande stående statsanslag har ledningen ansvar icke blott inför sina egna uppdragsgivare, föreningarna, utan även inför statsmakterna, att medlen komma till sådan användning, att de bliva till verkligt gagn för idrotten. Endast detta har varit vägledande för de förslag, som avgivits av förvaltningsutskottet och som också hittills i stort sett gillats av Kungl. Maj:t. I överensstämmelse med denna inställning har riksförbundet ansett, att anslag till föreningarna skola lämnas för tillgodoseande av bestämda ändamål, ty endast då kan ett bedömande ske, huruvida sökt anslag är erforderligt och till gagn. Denna princip har Kungl. Maj:t och även riksdagen på sin tid följt, när det gällt att bevilja medel till de högre organisationerna; någon anledning att frångå denna princip, när det gäller de lägre organisationerna, torde icke finnas. I enlighet med denna princip ha också föreningarna, i den mån medel härför stått till förfogande, erhållit stöd i form av anslag till materiel, träningskort, lokalhyra m. m.

Riksförbundet anser sig också böra erinra om, att frågan om föreningarnas svårigheter sedan länge och vid upprepade tillfällen varit föremål för förbundets allvarliga uppmärksamhet. Sedan år 1930 har riksförbundet i sina underdåniga skrivelser med begäran om statsanslag gjort framställning om medel till föreningarnas verksamhet. Dessa framställningar ha beaktats så tillvida, att riksdagen för budgetåret 1931—1932 på förslag av Kungl. Maj:t beviljade 7 000: — kronor för detta ändamål. Anslagen hava sedan växlat; efter tipsmedlens tillkomst ha de avsevärt ökats och utgöra för innevarande budgetår 75 000: — kronor. Därutöver hava avsevärda medel ställts till specialförbundens förfogande för anskaffning av materiel, som av förbunden utdelats till föreningarna efter ansökan. Genom central upphandling ha priserna kunnat nedbringas och mera materiel sålunda kunnat anskaffas än om medlen fördelats på föreningarna. Av nedanstående uppställning framgår materialanslagens fördelning under budgetåret 1936—1937:

Organisation	Beviljat anslag	Antal före- ningar, som erhållit anslag
Riksidrottsförbundet	48 000:—	315
Svenska fotbollförbundet	21 000:—	273
Svenska gymnastikförbundet	60 000:—	484
Svenska idrottsförbundet	20 000:—	130
Svenska ishockeyförbundet	1 250:—	8
Svenska kanotförbundet	2 600:—	8
Svenska roddförbundet	15 000:—	32
Svenska skridskoförbundet	1 500:—	10
Svenska tyngdlyftningsförbundet	2 000:—	13
Skolidrottsförbundet	4 000:—	80
Summa kronor	175 350:—	1 353

Riksförbundet kan även konstatera, att statens stöd redan utgår i alla de former, som av motionärerna ansetts såsom önskvärda. Stora medel gå sålunda redan på detta sätt direkt till understöd av föreningarnas verksamhet. Därtill kommer till instruktörer och instruktionsverksamhet samt till idrottsanläggningar av olika slag anslagna medel, vilka kunna anses för föreningarnas verksamhet oundgängliga. Även de medel, som anslås till de högre organisationer, som föreningarna själva ansett erforderliga för den idrottliga verksamheten och utan vilka idrotten knappast kan tänkas gå framåt, innebära ett stöd åt föreningarna.

Riksförbundet vill icke härmed hava sagt, att icke ytterligare åtgärder kunna vidtagas för att bringa behövande föreningar hjälp i deras verksamhet, men måste bestämt vidhålla, att detta icke bör ske på de vägar, som den av motionärerna åberopade sammanslutningen tänkt sig, nämligen att föreningarna utan vidare tilldelas ett anslag beräknat efter en viss summa för varje medlem i föreningen. I detta sammanhang anser sig riksförbundet böra framhålla, att det statförslag för »mindre idrottsklubbar», som åtföljer motionen, synes missvisande. En klubb, som ställer upp såväl fotbollag som bandylag, ishockeylag och handbollag och som dessutom har allmän idrott och gymnastik på programmet, kan icke räknas till de mindre föreningarna. Denna omständighet är dock av mindre betydelse, ty enligt riksförbundets erfarenhet kan en stor förening ha samma ekonomiska svårigheter som en mindre och vara i lika stort behov av understöd.

Med stöd av vad sålunda anförts vill riksförbundet som sin åsikt framhålla, att det icke förefinnes anledning till ändring i av Kungl. Maj:t tillämpade och av den svenska idrottsrörelsen vid riksförbundets årsmöte gillade direktiv för fördelning av idrottens tipsmedel.

Beträffande frågan om det sätt, på vilket förslaget till tipsmedlens fördelning uppgöres inom riksförbundet, ha motionärerna, åberopande en artikel i Idrottsbladet, velat göra gällande, att förvaltningsutskottet, som uppgör riksförbundets förslag till fördelning av tipsmedlen, skulle bestå av »herrar, vilka i allmänhet stå idrottsmännen rätt fjärran». Om motionärerna, innan denna artikel åberopats, gjort sig mödan kontrollera denna sak, hade de kanske kommit till en annan uppfattning. Riksförbundet skulle icke fäst sig vid denna sak, om icke motionärerna i samband därmed erinrat om att vid årets s. k. idrottsriksdag ett av idrottens 22 specialförbund föreslagit, att frågan om »tipsmedlens fördelning skulle avgöras på ett något mera demo-

kratiskt sätt än hittills». Motionärerna dra sig icke för att påstå, att detta förslag avslogs mera av prestigeskäl än saklig hänsyn. Det kan väl tänkas, att ombuden funnit förslaget sakligt omotiverat.

För att något klargöra förhållandena bör måhända framhållas, att riksförbundet är en frivillig sammanslutning mellan svenska gymnastik- och idrottsföreningar, som styres enligt av föreningarna själva skapade stadgar och av dem själva valda förtroendemän. Det är dessa förtroendemän i förvaltningsutskottet, valda på sätt stadgarna föreskriva och ansvariga inför idrottens en gång varje år samlade ombud, som utåt representera riksförbundet. Innan förslaget till fördelning av tipsmedel uppgöres, äga alla riksförbundets specialförbund inkomma med ansökningar om understöd, vart och ett för den idrott det företräder. Riksförbundets 23 distriktsförbund lämnas tillfälle att yttra sig över alla ansökningar, som beröra idrottsanläggningar av olika slag inom vederbörande förbundes verksamhetsområde. Även specialförbunden få genom utsedda representanter tillfälle att, där så befinnes erforderligt, deltaga vid granskningen av det av dem lämnade förslaget för att lämna upplysningar. Motionärernas önskemål, att idrottens lägre organisationsinstanser skulle få göra sin röst hörd, då förslaget om tipsmedel uppgöres, är, enligt riksförbundets förmenande, på detta sätt tillgodosett, så långt det är ur praktiska synpunkter möjligt. Att vid en fördelning av medel, som icke äro tillräckliga att tillgodose alla mer eller mindre motiverade krav, de föreningar, som icke fått vad de hoppats, känna sig missnöjda är mänskligt, men enbart detta synes icke vara tillräcklig anledning till ändring av hittills tillämpat förfaringssätt vid uppgörande av förslag till tipsmedlens fördelning. Det måste först visas, att verkliga felaktigheter begåtts eller att fördelningen skett på ett för idrotten mindre gagneligt sätt. Att Kungl. Maj:t efter granskning av förslagen funnit desamma i huvudsak kunna godkännas vågar riksförbundet taga som bevis för att skäl till klagomål icke funnits.

Stockholm den 28. februari 1938.

Svenska Gymnastik- och Idrottsföreningarnas Riksförbund.

ERNST BREDBERG.

/ Helge Wærland.